

Grängsjö Bladet

Grängsjö Byalags informationsblad

Redaktion: Sven Erik Nordin

Ole Wahlman

Jugrid Berglund

Årgång 2 Juni 2011

Nr 16

www.grangsjo.se

**Skolträff den 2 juli för alla
som gått i Grängsjö Skola**

Detta nummer av Grängsjö-Bladet har ju litet skolan som tema. Därför passar det väl utmärkt med en berättelse om den armlöse läraren i Åsnorrbodarna. Vi tackar för ännu ett bidrag från gästskribenten Karl Erik Nordlund.

”Nörbokrymplingen”

År 1856 födde Anna Kajsa Lundstedt, Åstjärn i Gnarp, ett gossebarn som var allt annat än välskapt. Gossen saknade armar. Dessa var fastväxta på ryggen i en puckel, som man på den tiden inte hade några möjligheter eller kunskaper för att operera. Man kan förstå moderns förtvivlan över att ha ett barn som var så gravt handikappat, eftersom armar och ben ju var de viktigaste redskapen för att kunna försörja sig på den tiden.

Efterhand som tiden gick så lärde sig gossen Pehr Erik att använda fötterna som kompensation för de armar han saknade. Han var klipsk och begåvad, och han övade upp sin förmåga att använda fötterna på samma sätt som vi använder armar och händer. Att klä på sig själv vållade honom inga problem, och när han senare började skolan lärde han sig inte bara att läsa, utan även att både skriva och räkna. Pehr Erik kunde efter hand också med hjälp av sina fötter och tår handha verktyg och snickra olika saker, och resultatet var ofta bättre än vad många av hans jämnåriga kunde åstadkomma med sina händer. Modern Anna Kajsa kunde då se en möjlighet för pojken. Han skulle uppenbarligen aldrig bli någonting att räkna med i jordbruket, men kanske han kunde läsa och utnyttja sin begåvning på något sätt.

Enligt uppgift flyttade familjen till Åsnorrbodarna (Nörboan), där han gick i skolan. Enbart att vara duktig renderade honom ingen rang i skolan. Lyteskommik och mobbing var minst lika vanligt förekommande på den tiden. I sin svåra situation beslöt sig modern för att besöka kung Karl XV i Stockholm för att se om hon kunde få någon hjälp. När Pehr Erik var mellan sju och tio år gammal tog modern honom med sig och åkte från Åsnorrbodarna till Stockholm med häst eller tåg.

När de fick företräde hos kungen, så överräckte Pehr Erik en egenhändigt tillverkad kälke i miniatyr till kungen som gåva. Kungen blev så imponerad av gossens färdigheter att han köpte kälken av Pehr Erik, och dessutom utverkade han en livränta för honom

Med hjälp av Gnarps dåvarande präst, Vestberg, sökte sedan Pehr Erik in på lärarseminariet i Bollnäs, där han senare utexaminerades till skollärare. Sin första tjänstgöring hade han som biträdande lärare i Gnarp, innan han senare fick fast anställning som småskollärare i Åsnorrbodarna, där han arbetade fram till sin död 1914.

Hur var han då som lärare? Det berättas att han var ytterst kunnig och aktningvärd trots sitt handikapp. När han skulle skriva på svarta tavlan stod han på ett ben, samtidigt som han med det andra benet över huvudet, och kritan mellan tårna, skrev med vacker handstil (”fotstil”).

Min mormor, Brickan Bogstag, som gick i skolan för honom, berättade ibland om hur elegant han kunde utföra alla möjliga sorters sysslor. Hans bords-skick med hjälp av fötter och tår var t.ex. bättre än vad vi vanliga i dag med viss ansträngning lyckas åstadkomma.

Pehr Erik gifte sig med Johanna Nilsdotter (Amberg) 1890, och paret fick tre barn. Eftersom de historiska källorna är sparsamma, så finns det saker som man kan fundera över. Enligt uppgift äkte modern och Pehr Erik tåg till Stockholm, men ostkustbanan Gävle- Sundsvall började byggas först 1924. Norra stambanan över Ljusdal stod emellertid färdig i mitten av 1880- talet.

Hur lyckades man få företräde hos Kungen? Hur har kungahuset förvaltat Karl XV dyrt inköpta kälke? Den står i alla fall inte på samma hylla som riksregalierna!

Vad var det som gjorde att Johanna Nilsdotter, denna ärevördiga kvinna av Skankeätten, fattade tycke för Pehr Erik - en krympling så långt man kan komma från skvallerpressens förhålligande av utseendefixeringens ideal?

Karl-Erik Nordlund.

Genomförda aktiviteter

Under maj månad har en hel del större och mindre aktiviteter ägt rum i byalagets regi. Torsdagen den 26 maj uppträdde t.ex. delar av **Gnarps kyrkokör** på kapellet och samlade omkring 70 deltagare med sitt fina program. Den 30 maj hade **kommunfullmäktige** sitt sammanträde i kapellet, och vår ordförande Urban Norlin fick tillfälle att berätta en del om byalagets verksamhet, samt visa bilder med vår förnämliga bild- och ljudanläggning.

Kommande aktiviteter mm

Kvällen den 27 juni kommer veteranbilklubben på studiebesök till Sylt-fabriken - och skall efteråt fika på kapellet. Många gamla fordon att beskåda för den som är intresserad!

Alla tisdagar framöver är ARBETSKVÄLLAR. Kl. 18.00 - 20.00 är alla välkomna. Det finns plats för fler deltagare!

Studiecirkeln om hus och gårdar i Grängsjö har tagit sommarledigt och åter-upptas till hösten.

Traditionell **Gökotta den 2 juni** (Kristi Himmelsfärdsdag) klockan 07.00 - på berget nordost om kapellet. Samling vid Orrsjövägskalet. Samma dag **konstutställning** i kapellet från kl. 11.00. Annonser i Nordanstigarna och affischer vid vägen.

Den traditionella **vårbasaren** utgår, och i stället siktar vi på en **höstbasar**. Alla typer av "loppisgrejor" till basaren mottas gärna! Säkert har du något hemma som bara ligger och samlar damm. Skänk det till basaren!

Medlemsavgift i Byalaget 50 kr/år för en person och 100 kr för en familj. Avgiften sätts in på Byalagets bankgiro **396-7221**. Glöm bara inte att ange vem du är och vad betalningen avser! Det är viktigt av flera skäl att vi blir så många medlemmar som möjligt!

Omslagsbilden

Bilden på Grängsjö skola togs torsdagen den 19 maj i år, kl. 16.45. För oss som själva har gått i denna skola, utgör skolbyggnaden nu en tämligen ledsam syn. Mitt på skolgården växer ett par lärkträn som är högre än flaggstången, och skolhusets brist på underhåll är uppenbar. Det reveterade huset intill, med lärarbostäderna, är ju av något mer gedigen konstruktion, men också det ger numera ett ödsligt intryck. Se bild här ovan.

Glädjande nog har det lilla torpet ovanför skolan, "Mickels", rustats upp och renoverats (bilden till vänster). Sly och buskar omkring huset har röjts undan, och det hela ser nu ljust och trevligt ut. Man får bara beklaga torpets ägarinna, som får stå ut med att ha det förfallna skolhuset i blickfånget... Mycket har verkligen förändrats sedan jag själv gick i skolan här läsåren 1951-55.../SE

SKOLTRÄFFEN

Dagen för skolträffen, den 2 juli, närmar sig allt mer. Ett femtiotal har redan anmält sitt deltagande, och åtskilliga fler har sagt sig vara intresserade.

Avsikten är alltså att vi alla samlas vid kapellet kl. 13.00 den aktuella lördagen. Där äter vi en bit mat, umgås och pratar kanske gamla skolminnen. Sannolikt är det en hel del klass- och skolkamrater som inte träffats på många år. Några har förmodligen inte setts sedan de slutade skolan. Kanske kan det här bli upptakten till en fortsatt kontakt...

Efter samvaron på kapellet hoppas vi sedan kunna förflytta oss till vår gamla skola. Åtminstone skall vi där kunna se skolan utifrån, även om vi inte får möjlighet att ta oss in i skolbyggnaden.

Skoltiden är ju en viktig del av vår uppväxt, och där formades vi av våra upplevelser i hög grad till de vuxna människor vi sedan blev. Inte konstigt då, om många skolminnen lever hos oss många år efteråt... Återseendet av gamla kamrater kommer säkert att väcka nya minnen hos oss - som vi kanske kan delge varandra på ort och ställe, eller vid något senare tillfälle...

Besked om deltagande lämnas senast den 27/6 till

**Ingrid Berglund, tel: 0652-21256 - eller
Sven Erik Nordin, tel: 0652-14034.**